

پایان نامه کارشناسی ارشد

پیوند عضو از منظر اصول حقوق بین الملل بشر

زهرا اتابکی

استاد راهنما:

دکتر نادر مردانی

دانشکده حقوق و علوم سیاسی - بخش حقوق بین الملل

بهمن ۱۳۹۷

دانشکده حقوق و علوم سیاسی
پایان نامه کارشناسی ارشد در رشته
حقوق بین الملل

پیوند عضو از منظر اصول حقوق بین الملل بشر

به کوشش
زهرا اتابکی

استاد راهنما
دکتر نادر مردانی

بهمن ۱۳۹۷

روزگار

به نام خدا

تعهدنامه

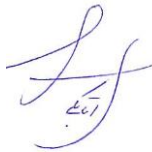
این جانب زهرا اتابکی به شماره دانشجویی ۹۵۳۰۵۸۷ دانشجوی مقطع کارشناسی ارشد تأیید می‌کنم که این پایان‌نامه حاصل پژوهش خودم است و در مواردی که از منابع دیگران استفاده شده، نشانی دقیق و مشخصات کامل آن را نوشته‌ام. همچنین اظهار می‌نمایم که تحقیق و موضوع پایان‌نامه‌ام تکراری نیست و موارد زیر را نیز تعهد می‌کنم:

- ۱- بدون کسب مجوز دانشگاه شیراز و اجازه از استاد راهنما، تمام یا قسمتی از دستاوردهای پایان‌نامه خود را در مجامع و رسانه‌های علمی اعم از همایش‌ها و مجلات داخلی و خارجی به صورت مکتوب یا غیرمکتوب منتشر ننمایم.
- ۲- اسامی افراد خارج از کمیته پایان‌نامه را بدون اجازه استاد راهنما به جمع نویسندگان مقاله‌های مستخرج از پایان‌نامه اضافه نکنم.
- ۳- از درج نشانی یا وابستگی کاری (affiliation) نویسندگان سازمان‌های دیگر (غیر از دانشگاه شیراز) در مقاله‌های مستخرج از پایان‌نامه بدون تأیید استاد راهنما اجتناب نمایم.

همه‌ی حقوق مادی و معنوی این اثر مطابق با آیین‌نامه مالکیت فکری، متعلق به دانشگاه شیراز است. چنانچه مبادرت به عملی خلاف این تعهدنامه محرز گردد، دانشگاه شیراز در هر زمان و به هر نحو مقتضی حق هرگونه اقدام قانونی را در استیفای حقوق خود دارد.

زهرا اتابکی

امضا و تاریخ: ۱۳۹۷/۱۱/۳۰

به نام خدا

پیوند عضو از منظر اصول حقوق بین‌الملل بشر

به کوشش
زهره آتابکی

پایان‌نامه

ارائه شده به دانشگاه شیراز به عنوان بخشی از فعالیت‌های تحصیلی لازم
برای اخذ درجه کارشناسی ارشد

در رشته
حقوق بین‌الملل

دانشگاه شیراز
شیراز
جمهوری اسلامی ایران

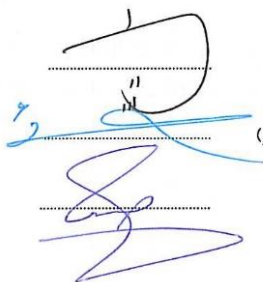
ارزیابی کمیته پایان‌نامه، با درجه: عالی

دکتر نادر مردانی، دانشیار بخش حقوق عمومی (استاد راهنما)

دکتر فرهاد ملایی، دانشیار بخش حقوق بین‌الملل (استاد مشاور)

دکتر مسعود زمانی، استادیار بخش حقوق بین‌الملل
(داور متخصص داخلی)

بهمن ۱۳۹۷

آرام و خواب خلق جهان را سبب تویی زن شد کنار دیده و دل تکیه‌گاه تو

سپاس خداوند مهربان را برای هر لحظه از زندگیم و اعطای بهترین هدیه‌ها به من

با قدردانی از خانواده گرامی‌ام و تقدیم به آن‌ها

به پدر و مادر عزیزم، باارزش‌ترین و دوست‌داشتنی‌ترین نعمت‌های زندگی و همراهان
همیشگی که حضور و وجودشان موجب آموختن بهترین‌ها و برکت است و هر لحظه
سپاسگزار لطف و زحمات بی‌وقفه آن‌ها هستم

به خواهران مهربانم که حضور و دلگرمیشان، همیشه الهام‌بخش بهترین‌ها در زندگیم
است

و

به برادر عزیزم که یادش، موجب آرامش خاطر است

سپاس‌گزاری

لازم می‌دانم تا از اساتید گرامی در طول سال‌های تحصیلی‌ام سپاس‌گزاری کنم و از خدای منان برای ایشان سلامت و سعادت را خواستارم. از راهنمایی‌ها و مساعدت‌های استاد گرامی راهنما، جناب آقای دکتر مردانی که همیشه با حسن خلق، صبر و سعه صدر، پاسخگوی سؤالات اینجانب بوده و پیشنهادات دقیق ایشان همیشه راهگشای مسائل مربوط به پایان‌نامه بود، بی‌نهایت سپاسگزارم. همچنین از نظرات دقیق و ارزشمند استاد مشاور گرامی، جناب آقای دکتر طلابی در تدریس و نگارش پایان‌نامه کمال تشکر را دارم.

چکیده

پیوند عضو از منظر اصول حقوق بین‌الملل بشر

به کوشش

زهرا اتابکی

در طول چند دهه گذشته، پذیرش پیوند عضو به عنوان یک شیوه درمانی جهت درمان بیماری‌های صعب‌العلاج، مستلزم اخذ مجوزهای اخلاقی، مذهبی، فرهنگی، اجتماعی و حقوقی متناسب با شرایط هر جامعه بود. مواجهه ادیان و مذاهب مختلف با این پدیده نیز در تغییر دیدگاه اجتماعی بسیار حائز اهمیت است چه بسا که مستقیماً با افکار عمومی گره خورده است. در فرآیند پیوند، محور اصلی تمام موضوعات، بیمار به عنوان انسان قرار دارد و حفظ شأن او مهم‌ترین وظیفه محسوب می‌شود. در این راستا پژوهش حاضر، که با روش توصیفی و تحلیلی نگاشته شده، و نیز با هدف تأکید بر اصول حقوق بین‌الملل بشر (حق حیات، سلامت و آموزش) به عنوان اصولی که با موضوع پیوند عجین هستند، سعی دارد تا میزان همپوشانی این اصول با پیشرفت‌های نوین حوزه پزشکی پیوند را با تأکید بر اسناد حقوقی موجود بررسی نماید. اسنادی مانند کنوانسیون حمایت از حقوق بشر و شأن انسانی با توجه به کاربرد زیست‌شناسی و پزشکی: کنوانسیون حقوق بشر و زیست پزشکی، که اصول حقوق بشری همراه با عوامل ضروری جهت پیوند را ذکر می‌کند. به همین دلیل این پایان‌نامه در پی پاسخ به این پرسش است که اصول حقوق بشر تا چه حد پیشرفت‌های پزشکی در حوزه پیوند عضو را پوشش می‌دهند و محتوای اسناد حقوقی تا چه میزان با این حوزه منطبق است؟ گستره جایگاه اجتماعی و حقوقی پیوند عضو و ابعاد نوین آن (پیوند بافت و سلول) تا چه حد است؟ گستره حقوق دهنده و گیرنده عضو (به عنوان بیمار)، در فرآیند پیوند عضو در قوانین تا چه حد رعایت می‌شود؟ متناسب با نظام حقوقی هر کشور (به ویژه کشورهای پیشگام در عرصه پیوند عضو)، قانونگذار داخلی تا چه حد، مطابق با اصول حقوق بشر به وضع قانون درباره پیوند عضو پرداخته است؟ و در پاسخ به این پرسش‌ها می‌توان این فرضیه‌ها را مطرح بیان کرد که، از ابتدای طرح موضوع پیوند عضو تاکنون، از نظر بین‌المللی در زمینه وضع قوانین، فعالانه اقدام شده است. تصویب کنوانسیون‌های بین‌المللی در این مورد و قطعنامه‌های سازمان بهداشت جهانی نمونه‌های متقن و قاطع اهمیت دادن به مسئله پیوند عضو است. موضوع پیوند عضو، در زمان ظهور،

قوانین متعددی را به خود معطوف نموده است. اما قواعد حقوقی بین‌المللی، بنیادی‌ترین اصول را (به ویژه در مورد حقوق بیماران) در این حوزه به طور مکرر مطرح می‌کنند. همچنین به نظر می‌رسد ابعاد نوین پیوند مانند پیوند سلول و بافت نیز به تدریج جایگاه اجتماعی و حقوقی مطلوبی را به دست آورده است. همان‌گونه که حق بر حیات و سلامت در حقوق بشر از پایه‌ای‌ترین اصول و حقوق بین‌الملل بشر به شمار می‌آیند، بنابراین در حوزه پیوند عضو که به وجهی، نمود عینی تقابل حیات و سلامت محسوب می‌شود نیز حقوق دهنده و گیرنده عضو در بالاترین حد ممکن رعایت می‌شود. بر طبق نظام حقوقی حاکم بر هر کشور و نیز شرایط فرهنگی، مذهبی و اجتماعی خاص هر کشور، نحوه مواجهه قانونی با موضوع پیوند عضو متفاوت است. اما ورای این موضوع به وضوح دیده شده است که در بعضی از کشورها از ابتدا، قوانین را متناسب با نحوه انجام پیوند و گستره اجتماعی آن تدوین کرده و به طور مکرر این قوانین را هماهنگ با پیشرفت‌های پزشکی بین‌المللی و نیاز جامعه جرح و تعدیل کرده‌اند. با این حال یافته‌های کلی پژوهش مبتنی بر این امر است که به واسطه کشف ابعاد نوین پیوند (از جمله پیوند سلول‌های بنیادی و بافت‌هایی مانند مغز استخوان) حقوق بیماران (دهندگان و گیرندگان بافت یا عضو) گسترش یافته و به طور خاص حقوق بیماران در فرآیند پیوند، متناسب با حفظ شأن انسانی را نیز شامل می‌شود. حفظ حیات و سلامت اهداکننده و گیرنده در وهله اول از جمله حقوق آن‌ها و از وظایف کادر درمانی به شمار می‌آید. اما امروزه آموزش و آگاهی از روند درمان ناشی از پیوند و عوارض احتمالی آن که از حقوق اساسی بیماران به ویژه در امر پیوند است را تحت الشعاع خود قرار می‌دهد و این حقوق را برای مردم یک جامعه ضرورت می‌بخشد. نیت بشردوستانه در مورد پیوند عضو و بافت، حتی از اهداکننده زنده، سبب نمی‌شود حقوق آن‌ها در مقررات ویژه‌ای تدوین و تنظیم نشود و تحت عنوان کلی حقوق بیماران ولو بدون استناد به این حقوق توسط بیماران یا خانواده‌های آن‌ها، مسکوت باقی بماند و پیشرفتی در تنظیم مقررات و قوانین در این خصوص رؤیت نشود.

واژگان کلیدی: اخلاق زیستی، اصول حقوق بشر (حق حیات، سلامت و آموزش)، پیوند عضو، حقوق بیمار، مرگ مغزی

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
۱.....	فصل اول: مقدمه
۱.....	۱-۱- طرح بحث.....
۵.....	۲-۱- سابقه علمی.....
۱۴.....	۳-۱- اهمیت و ضرورت انجام تحقیق.....
۱۴.....	۴-۱- پرسش‌های تحقیق.....
۱۵.....	۵-۱- فرضیه‌های تحقیق.....
۱۶.....	۶-۱- روش تحقیق.....
۱۶.....	۷-۱- اهداف تحقیق.....
۱۶.....	۸-۱- محدودیت‌های تحقیق.....
۱۷.....	۹-۱- سازماندهی تحقیق.....
۱۹.....	فصل دوم : کلیات و جایگاه اجتماعی، مذهبی و حقوقی پیوند عضو.....
۱۹.....	۱-۲- مقدمه.....
	۲-۲- بررسی تاریخی، مفهوم، انواع پیوند عضو و آشنایی با ابعاد نوین پیوند
۲۰.....	(پیوند بافت).....
۲۰.....	۱-۲-۱- پیشینه تاریخی موضوع پیوند عضو.....
۲۰.....	۲-۲-۱-۱- طرح نظریه مرگ مغزی.....
۲۳.....	۲-۲-۱-۲- علت وقوع مرگ مغزی.....
۲۳.....	۲-۲-۲- مفهوم و انواع پیوند عضو و بافت.....
۲۳.....	۲-۲-۲-۱- مفهوم عضو، بافت، و پیوند.....
۲۴.....	۲-۲-۲-۲- انواع پیوند عضو و بافت.....
۲۶.....	۲-۲-۳- آشنایی با ابعاد نوین پیوند (پیوند سلول و بافت).....
۲۶.....	۲-۲-۳-۱- پیوند سلول (سلول‌های بنیادی).....
۲۸.....	۲-۲-۳-۲- ویژگی‌ها و انواع سلول‌های بنیادی.....
۳۱.....	۲-۲-۳-۳- منبع جمع‌آوری سلول‌های بنیادی (خونساز).....
۳۲.....	۲-۲-۳-۴- انواع پیوند سلول‌های بنیادی (خونساز).....

۶-۳-۲-۲- دیدگاه اخلاقی درباره پیوند سلول‌های بنیادی.....	۳۶
۷-۳-۲-۲- پیوند بافت (مغز استخوان).....	۳۷
۸-۳-۲-۲- پیشینه تاریخی پیوند مغز استخوان.....	۳۸
۹-۳-۲-۲- مغز استخوان، انواع و کاربردهای پیوند آن.....	۳۸
۱۰-۳-۲-۲- عوامل مؤثر بر نتیجه پیوند مغز استخوان و فرآیند آن.....	۳۹
۳-۲- بررسی جایگاه اجتماعی، مذهبی و حقوقی پیوند عضو.....	۴۰
۱-۳-۲- بررسی جایگاه اجتماعی پیوند عضو.....	۴۰
۲-۳-۲- دیدگاه‌های مذهبی درباره پیوند عضو.....	۴۵
۳-۳-۲- بررسی جایگاه حقوقی پیوند عضو.....	۴۷
۴-۲- نتیجه‌گیری.....	۵۲

فصل سوم: بررسی اصول حقوق بشر، کنوانسیون‌ها و سایر اسناد مرتبط با پیوند

عضو.....	۵۵
۱-۳- مقدمه.....	۵۵
۲-۳- بررسی اصول حقوق بشر و شأن انسان در ارتباط با علوم زیست پزشکی.....	۵۶
۱-۲-۳- نقش حقوق بشر در ارتباط با علوم زیست پزشکی.....	۵۸
۱-۲-۳- تأثیر حقوق بین‌الملل بر حقوق داخلی.....	۵۸
۲-۱-۲-۳- حقوق بین‌الملل، منبع گسترش حقوق بشر، مخصوصاً در زمینه علوم پزشکی.....	۵۹
۲-۲-۳- حق حیات با محوریت پیوند عضو در حقوق بشر.....	۵۹
۳-۲-۳- حق سلامت با محوریت پیوند عضو در حقوق بشر.....	۶۱
۱-۳-۲-۳- جایگاه حق بر سلامت در اسناد حقوق بشری.....	۶۳
۲-۳-۲-۳- مؤلفه‌های بنیادین حق بر سلامتی.....	۶۵
۴-۲-۳- حق بر آموزش با محوریت پیوند عضو در حقوق بشر.....	۷۰
۵-۲-۳- حقوق، اخلاق پزشکی و زیستی با محوریت پیوند عضو در حقوق بشر.....	۷۲
۱-۵-۲-۳- پیوند عضو، محرک ارزش‌های اخلاقی.....	۷۳
۲-۵-۲-۳- اخلاق پزشکی، تعهد حرفه‌ای در پزشکی، قانون و حقوق بشر.....	۷۶
۳-۵-۲-۳- انجمن جهانی پزشکی.....	۷۷

۳-۲-۴-۴- کمیته های ملی اخلاق زیستی	۷۸
۳-۳- بررسی اسناد مرتبط با پیوند عضو.....	۸۱
۳-۳-۱- بررسی کنوانسیون های مرتبط با پیوند (عضو).....	۸۱
۳-۳-۲- بررسی اسناد (بین المللی و منطقه ای) مرتبط با پیوند (عضو).....	۸۴
۳-۳-۱- بررسی اسناد (بین المللی) مرتبط با پیوند (عضو).....	۸۴
۳-۳-۲- بررسی اسناد (منطقه ای) مرتبط با پیوند (عضو).....	۹۰
۳-۴- نتیجه گیری	۱۱۵

فصل چهارم: ارتباط فضایل اخلاقی با حقوق بیمار، منشور حقوق بیمار و بررسی

حقوق دهنده و گیرنده عضو از منظر حقوق بین الملل بشر	۱۱۷
۴-۱- مقدمه	۱۱۷
۴-۲- ارتباط فضایل اخلاقی با حقوق بیمار و منشور حقوق بیمار	۱۱۸
۴-۲-۱- ضرورت رعایت فضایل اخلاقی در برخورد با بیمار	۱۱۸
۴-۲-۲- ارتباط فضایل اخلاقی با حقوق بیمار	۱۱۹
۴-۲-۲-۱- حقوق بیمار و سیر تاریخی آن	۱۲۲
۴-۲-۲-۲- ارتباط و رضایت	۱۲۳
۴-۲-۲-۳- مسئولیت های بیمار	۱۲۵
۴-۲-۳- منشور حقوق بیمار	۱۲۶
۴-۳- بررسی حقوق دهنده و گیرنده عضو یا بافت از منظر حقوق بین الملل بشر	۱۳۹
۴-۳-۱- بررسی حقوق دهنده عضو یا بافت از منظر حقوق بین الملل بشر	۱۳۹
۴-۳-۲- بررسی حقوق گیرنده عضو یا بافت از منظر حقوق بین الملل بشر	۱۴۵
۴-۴- نتیجه گیری	۱۵۰

فصل پنجم: بررسی قوانین پیوند عضو و تحقیقات سلول های بنیادی در

کشورهای پیشگام از منظر حقوق بین الملل بشر	۱۵۳
۵-۱- مقدمه	۱۵۳
۵-۲- بررسی قوانین کشورهای پیشگام در آمریکا، اروپا و آسیا و اقیانوسیه در	
عرصه پیوند عضو	۱۵۴

۱۵۶	۵-۲-۱- قوانین پیوند عضو در آمریکا
۱۵۶	۵-۲-۱- ایالات متحده آمریکا
۱۶۲	۵-۲-۱- کانادا
۱۶۴	۵-۲-۲- قوانین پیوند عضو در اروپا
۱۶۴	۵-۲-۱- انگلستان
۱۶۸	۵-۲-۲- فرانسه
۱۷۱	۵-۲-۳- اسپانیا
۱۷۶	۵-۲-۴- آلمان
۱۸۰	۵-۲-۳- قوانین پیوند عضو در آسیا و اقیانوسیه
۱۸۱	۵-۲-۳-۱- ایران
۱۹۳	۵-۲-۳- ژاپن
۱۹۶	۵-۲-۳- استرالیا
۲۰۱	۵-۳- تحقیقات در زمینه سلول‌های بنیادی و دورنمای آن در کشورهای پیشگام
۲۰۱	۵-۳-۱- تحقیقات در زمینه سلول‌های بنیادی در آسیا
۲۰۱	۵-۳-۱-۱- تحقیقات در زمینه سلول‌های بنیادی در ایران
۲۰۲	۵-۳-۱-۲- تحقیقات در زمینه سلول‌های بنیادی در سنگاپور
۲۰۳	۵-۳-۱-۳- تحقیقات در زمینه سلول‌های بنیادی در چین
۲۰۴	۵-۳-۱-۴- تحقیقات در زمینه سلول‌های بنیادی در استرالیا
۲۰۵	۵-۳-۲- تحقیقات در زمینه سلول‌های بنیادی در اروپا
۲۰۷	۵-۳-۳- تحقیقات در زمینه سلول‌های بنیادی در آمریکای شمالی
۲۰۸	۵-۳-۴- تحقیقات در زمینه سلول‌های بنیادی در آمریکای جنوبی
۲۰۹	۵-۳-۵- دورنمای جهانی و حقوقی پیوند انواع سلول‌های بنیادی
۲۱۱	۵-۴- نتیجه‌گیری
۲۱۲	۵-۵- نتیجه‌گیری نهایی
۲۲۰	منابع

فهرست جدول‌ها

عنوان	صفحه
جدول ۵-۱- نتایج اهدای عضو سال ۲۰۱۶ فرانسه.....	۱۷۱
جدول ۵-۲- لیست انتظار فعال (در پایان هر سال) در آلمان.....	۱۷۷
جدول ۵-۳- اعضای اهداکنندگان متوفی استفاده شده در آلمان در هر سال، هر عضو	
تاریخچه پیوند بافت (سلول‌های بنیادی و مغز استخوان) در ایران.....	۱۸۱
جدول ۵-۵- (هداکننده بالفعل مرگ مغزی / جمعیت) در سال ۱۳۹۵.....	۱۸۹
جدول ۵-۶- گاه شمار و موارد انجام شده پیوند اعضا و نسوج در ایران از ابتدا تا سال	
۱۳۹۵.....	۱۹۱
جدول ۵-۷- جایگاه ایران در آمار جهانی ارائه شده در پیوند اعضا از اهداکننده مرگ	
مغزی و فرد زنده.....	۱۹۲
جدول ۵-۸- آمار اهداکنندگان و پیوندها در سال ۲۰۱۸ در ژاپن.....	۱۹۵

فهرست شکل

صفحه

عنوان

شکل ۵-۱- ابعاد مختلف پیوند عضو یا بافت..... ۲۱۲

فهرست نمودارها

صفحه

عنوان

- نمودار ۱-۵ - آمار تعدا اهدا و پیوندها در کانادا از سال ۲۰۰۶ تا ۲۰۱۶ ۱۶۴
- نمودار ۲-۵ - پیوند و اهداکنندگان متوفی در انگلستان از سال ۲۰۰۸ تا ۲۰۱۸، و
بیماران در لیست انتظار برای پیوند ۱۶۸
- نمودار ۳-۵ - تعداد اهداکنندگان زنده و متوفی در انگلستان از سال ۲۰۰۸ تا ۲۰۱۸ ۱۶۸
- نمودار ۴-۵ - لیست انتظار برای اعضای پیوندی سال ۲۰۱۵ آلمان ۱۷۷
- نمودار ۵-۵ - تعداد اهدای عضو به ازای یک میلیون نفر در طول سالهای مختلف ۱۹۰
- نمودار ۶-۵ - پیوند کلیه در ایران از اهداکننده زنده و مرگ مغزی ۱۹۱
- نمودار ۷-۵ - اهداکنندگان عضو متوفی و دریافت کنندگان پیوند در استرالیا ۲۰۱۷ -
۲۰۰۰ ۱۹۷
- نمودار ۸-۵ - رتبه‌بندی کشورها بر اساس تعداد پیوندها از اهداکنندگان زنده و متوفی
در سال ۲۰۱۳ ۲۰۰

فهرست نقشه‌ها

صفحه

عنوان

- نقشه ۵-۱- فعالیت‌های جهانی پیوند اعضای واحد سال ۲۰۱۵..... ۱۹۸
- نقشه ۵-۲- اعضای اهداشده از اهداکنندگان متوفی در سال ۲۰۱۵..... ۱۹۹

فهرست نشانه‌های اختصاری

نشانه	مفهوم
1. A.R.S: L'agence régionale de la santé Rhône Alpes	آژانس منطقه‌ای سلامت Rhône Alpes
2. A.S.T: American Society of Transplantation	انجمن آمریکایی پیوند
3. A.S.T.S: American Society of Transplant Surgeons	انجمن آمریکایی جراحان پیوند
4. A.T.C.A: Australasian Transplant Coordinators Association	انجمن هماهنگ‌کنندگان پیوند استرالیا
5. D.O.T: Division of Organ Transplantation	بخش پیوند عضو
6. E.C.N.E.C: European Conference of National Ethics Committees	کنفرانس اروپایی کمیته‌های ملی اخلاق زیستی
7. G.K.V- Spitzenverband: gesetzlichen Kranken und Pflegekassen Versicherung	بیمه خدمات درمانی و مراقبتی
8. H.L.A: Human Leukocyte Antigen	آنتی ژن‌های سازگار بافتی
9. H.P.S.C.R.O: Human Pluripotent Stem Cell Research Oversight	نظارت بر تحقیقات سلول‌های بنیادی پرتوان انسانی
10. I.R.O.D.A.T: International Registry in Organ Donation and Transplantation	ثبت بین‌المللی اهدا و پیوند عضو
11. J.O.T.N.W: Japan Organ Transplant Network	شبکه پیوند عضو ژاپن
12. L.R.L.T: living related liver transplantation	پیوند کبد اهداکننده زنده مرتبط
13. M.E.S.O.T: Middle East Society for Organ Transplantation	انجمن پیوند عضو خاورمیانه
14. N.H.M.R.C: National Health and Medical Research Council	شورای ملی بهداشت و تحقیقات پزشکی
15. N.H.S: National Health Service	سرویس سلامت ملی
16. N.O.T.A: National Organ Transplant Act of 1984	قانون ملی پیوند اعضا
17. M.H.C: Major Histocompatibility Complex	مجموعه سازگار بافتی اصلی
18. M.S.C.s: Mesenchymal Stem Cells	سلول‌های بنیادی مزانشیمی

- 19. O.E.O:** Organ Exchange Organization سازمان مبادله عضو
- 20. O.T.A:** Organ and Tissue Authority مرجع عضو و بافت
- 21. O.P.O:** Organ Procurement Organization سازمان تهیه عضو
- 22. O.P.T.N:** Organ Procurement and Transplantation Network شبکه فراهم‌آوری و پیوند عضو
- 23. O.N.T:** Organization Nacional de Transplantes (de España) سازمان ملی پیوند اسپانیا
- 24. S.C.O.C:** Stem Cell Research Oversight Committee کمیته نظارت بر تحقیقات سلول بنیادی
- 25. S.C.R.O:** Stem Cell Research Oversight نظارت بر تحقیقات سلول بنیادی
- 26. T.C.s:** Transplant Coordinators هماهنگ‌کنندگان پیوند
- 27. C.T.O Regulations:** The Safety of Human Cells, Tissues and Organs for Transplantation Regulations مقررات ایمنی سلول‌ها، بافت‌ها و اعضای انسانی برای پیوند
- 28. T.P.G:** Transplantationsgesetz قانون پیوند
- 29. T.S.A.N.Z:** Transplantation Society of Australia and New Zealand انجمن پیوند استرالیا و نیوزلند
- 30. U.A.G.A:** Uniform Anatomical Gift Act ماده واحده اهدای عضو
- 31. U.D.D.A:** Uniform Determination Death Act ماده واحده تشخیص مرگ
- 32. U.N.O.S:** United Network for Organ Sharing شبکه واحد توزیع عضو
- 33. W.F.M.E:** World Federation for Medical Education فدراسیون جهانی آموزش پزشکی
- 34. W.M.A:** World Medical Association انجمن جهانی پزشکی

فصل اول

مقدمه

۱-۱- طرح بحث

موضوع پیوند عضو به مدد پیشرفت‌های علم پزشکی، پس از گذشت چند دهه، امروزه گستره قابل توجهی را در حوزه‌های مختلف پزشکی، حقوقی، اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی به خود اختصاص داده است. البته اگر چه در ابتدا مسئله پیوند (به مفهوم اخص)، به موارد وقوع مرگ مغزی^۱ و نیز تنها به پیوند عضو^۲، محدود می‌شد، اما اکنون مسئله پیوند (به مفهوم عام)، به پیوند یک بافت^۳، حتی برای درمان قسمتی دیگر از بدن شخص بیمار، یا پیوند سلول‌های خاص از یک شخص به شخص دیگر، نیز گسترش یافته است. در چند دهه اخیر به سبب پیشرفت‌های علم پزشکی، کمک به حیات انسان و شناخت ابعاد مختلف پدیده مرگ مغزی، سعی بر این بود که پس از احراز این موضوع، که شخص دچار مرگ مغزی، امکان بازگشت به زندگی را نخواهد داشت، بتوان از اعضا و بافت‌های زنده و قابل پیوند او، برای نجات جان اشخاص نیازمند به عضو پیوندی استفاده شود. سابقه پدیده مرگ مغزی به حدود سال ۱۹۵۹ میلادی بازمی‌گردد که آن را کمای غیرقابل بازگشت نام نهادند. در سال ۱۹۶۸ میلادی نیز در دانشکده پزشکی هاروارد، مفاهیم و معیارهای پدیده مرگ مغزی ارائه شد. این معیارها در سال ۱۹۸۱ میلادی از سوی انستیتوی ملی بهداشت آمریکا به صورت جهانی اعلام و به رسمیت شناخته شد. هر چند مرگ مغزی، توقف غیرقابل بازگشت کلیه اعمال مغزی است، اما معیارهای عمومی مطرح برای تعیین مرگ مغزی در نظام حقوقی و پزشکی هر کشور با برخورد متفاوتی مواجه بود. البته لازم است خاطر نشان شود که مسئله مرگ مغزی از بدو طرح، مسئله‌ای مناقشه‌انگیز

1 - Brain death

2 - Organ transplantation

3 - Tissue transplants